

Meditant en Antonio Machado

Cap a una autoteràpia biogràfica

Què és una autoteràpia biogràfica? El sentit de la vida i de l'obra d'A. Machado: el poeta, el terapeuta, el mestre iniciàtic; la confrontació amb Freud, la ignorada convergència amb Jung. Qui és Antonio Machado?: el "Retrato". La consciència poètica.

"Qui sóc jo?. La nova identitat. La importància del somni; el somni com a paradigma interpretatiu. Què fer amb els somnis? El somni "inicial". El somni que hom té despert. L'inconscient com a lloc del goig original, "país dels morts" i lloc d'una possible experiència d'il·luminació.

El jo infantil i el jo pueril en cada vida humana. Importància de la frustració en la vida de Machado i en la vida humana: aparició crítica, potser, del centre.

La vivència de l'absurd –"nunca, nadie, nada"- com aparició d'un sentit reprimat.

Paper crucial –ignorat i sovint menyspreat- del atzar per a copsar la presència de l'Absolut en la contingència humana. L'atzar, "alè" de l'Origen. L'aparició lúdica, potser, del centre. El simbolisme de la situació on l'atzar significatiu s'ha fet present.

La vida humana com a viatge iniciàtic i poema. Els viatges en la vida de Machado. La fidelitat a la pròpia inspiració crea biografia i història. Machado a Catalunya. El destí final d'A. Machado.

Victor Hugo

Els poetes i l'art de viure

VICTOR HUGO és l'autor d'una immensa obra poètica i de novel·les tan conegudes com Nostra Senyora de Paris i Els Miserables. Tanmateix, la seva biografia és més apassionant encara que la seva obra d'imaginació. "Cap poeta, diu un crític, no va tenir mai una tan quotidiana experiència del misteri, que és una atmosfera on es respira; per Hugo l'ésser humà és retornat a l'univers que és un abim".

En aquesta biografia, que en bona part, va transcórrer en una illa enmig de l'oceà, s'uneixen l'home i la dona, el natural i el sobrenatural, els vius i els morts. La biografia d'Hugo és un exemple ben clar de com la vida humana es fa intel·ligible quan és entesa com un procés d'iniciació cap al misteri.

Goethe

Els poetes i l'art de viure

Quan Napoleó es trobà davant Goethe a Erfurt, fou l'emperador qui honorà al poeta: "Vet aquí un home!" exclamà, en veure'l, l'amo d'Europa. Tenia raó: potser en la vida i en l'obra de Goethe hi n'hi ha una quinta essència de la nostra cultura. Potser Goethe sigui tota una cultura que és alhora cultiu de l'home i culte al misteri. Potser en Goethe hi hagi un model inspirador i un punt de partença per a refer el camí d'una cultura que a hores d'ara sembla malalta. En aquest immens poeta no hi ha només bellesa i poesia. Hi ha també molta salut. Al capdavall, Goethe és un home que, tot patint del caos, irradia vitalitat, bellesa, ordre.

Oscar Wilde

Els poetes i l'art de viure

"A la presó de Reading vaig ser feliç per primera vegada", comentava a l'exili, poc abans de morir-hi, aquest poeta i dramaturg, el més llegit en llengua anglesa després de Shakespeare, i que fou l'home més famós i difamat del seu temps. Algú que ho ha perdut tot, fills, dona, diners, casa, fama, salut i llibertat assenyalat per tots amb el dit, ¿pot sentir-se encara feliç, vivint d'allò que és essencial?

Tot mirant la vida i l'obra de Wilde la resposta que s'ha de donar, sens dubte i per estrany que sembli, és, ras i curt, sí. Aleshores si això és veritat, ¿què és allò essencial que Oscar Wilde va descobrir?

Màrius Torres

Els poetes i l'art de viure

MÀRIUS TORRES... En Màrius! Potser el poeta ,és íntim, profund, intel·ligible i estimat de casa nostra. Potser també el més llegit i alhora el més desconegut a causa de la crítica oficial: Màrius Torres no va servir ni podia ésser manipulat per cap ideologia del temps. Pertanyia només al seu esperit i a la fidelitat a la seva vivència. Fou un metge ferit per una greu malaltia que el va dur a allò a què estava cridat: veí constant de la seva pròpia mort va expressar la profunditat i emoció de l'existència en poc menys de cent poemes magistrals. Potser cal demanar perdó –com feia entre nosaltres un crític eminent- de torbar el silenci amb què hauria d'ésser acollit un poeta tan íntim, tan nostre “que potser en dies clars l'hauríem pressentit, endevinat, reconegut a la seva primera aparició”. Màrius Torres, poeta pòstum, en un temps difícil quan l'home ha de cercar en ell mateix el sentit de la pròpia existència, parla amb rara sensibilitat d'aquella altra banda de la vida que es fa intimitat emocionada i gairebé impalpable. En els seus poemes el misteri esdevé entranyable, tan immens com familiar.

Herman Melville

Els poetes i l'art de viure

Melville, lligat per vincles familiars a la independència dels Estats Units (era net d'un general que lluità sota les ordres de Washington), és el primer novel·lista nordamericà i la seva obra, Moby Dick, la balena blanca, és tota una epopeia tant per la seva intensitat com per la força sobrehumana dels seus personatges. El seu lector sent tota l'energia desbordada i desbordant de l'obra, veritablement una balena immensa dintre de la literatura universal.

Però Moby Dick no és només una gegantina novel·la d'aventures, és també l'història d'un ressentiment i dels efectes destructors de la venjança. Hom pot guarir del ressentiment. Especialment d'aquell ressentiment que nia inconscient en les profunditats de l'home, condemnat al fracàs o a una existència frustrada i infeliç per causa de determinismes involuntaris? Es poden superar els desigs de venjança de dins estant, recuperant la dolçor interior i el gust per la vida?

La tragèdia de l'home ressentit sembla gairebé fatal. L' autor de Moby Dick, pel que sembla, no la va poder superar- Si la seva obra inspirada mostra una direcció, la vida de Melville, purità, amarat dels contravalors de la pseudo cultura americana –aquesta barbaritat que satura el món occidental -, fou presa del pop del ressentiment i engolida pel monstre. Melville, tant per la força de la seva obra màxima com per la tragèdia de la seva vida, resta un enigma.

Juan de la Cruz – Antonio Machado

Mestres en l'art de viure

L'ansietat, el neguit, el tedi, la depressió, l'entusiasme, la vivència del sentit de la pròpia vida, la joia, son estats i nivells de consciència més o menys dilatada, més o menys aprofundida. En el llarg camí que va de la consciència normal al goig indestructible d'ésser fan falta mestres i iniciadors. JUAN DE LA CRUZ i MACHADO en són, de mestres, en aquest itinerari. Poetes màxims, per la màgia de la seva paraula encomanen ajuda enlairats de consciència i obren camins. Machado a més, ajuda a interpretar i a traduir al primer en uns temps en que “religió” i el seu llenguatge ja no dominen ni assenyalen els rumbos de la societat.

Misterio, Mistica Y Poesia

Antonio Machado – Juan de la Cruz Rainer Maria Rilke - Nietzsche

La poesia que brota de la consciència extàtica (y que no coincide necesariamente con la consciencia religiosa) levanta el velo que hace de la realidad algo vulgar, mediocre y aburrido, y al mismo tiempo conduce a la intuición de la densidad y gozo de la existencia. Por el éxtasis el ser humano palpa e intuye su centro, sus posibilidades auténticas y a menudo ignoradas, el sentido de su vida que va más allá de la muerte. El ser humano no puede forzarlo ni provocarlo, pero puede disponerse a recibirlo y situarse en sus rutas adventicias. Los grandes poetas son sus portavoces e iniciadores. Por lo mismo, vale la pena escucharlos, respetando su intención pedagógica y comunicativa en un contexto bastante distinto del de la crítica puramente literaria.

Viaje a las fuentes

Oscar Wilde, Rainer Maria Rilke, Màrius Torres

En tiempos de crisis de identidad colectiva e individual es inspirador adentrarse en la vida y en la obra de aquellos que no son solo clásicos de la escritura de un pueblo, sino que, además, son maestros del espíritu, hombres que dan con la clave y la salida del laberinto humano e irradian la presencia del origen y de la creatividad. Por ellos habla, en voz única e irrepetible y en ellos se reconoce lo que se llama "pueblo"

Oscar Wilde o la cárcel que libera
Rainer Maria Rilke, la transfiguración de la muerte
Màrius Torres, la malaltia que guareix

Llibre - forum

Rainer Maria Rilke

"...Però encara ens és màgic el viure.
En cent llocs encara hi ha font original:
joc net de forces que sols coneix algú
que cau agenollat i amb cor admira.

Del misteri encara les paraules brollen.
I la música, arribant de nou, constant,
en espais inútils, amb pedra tremolosa,
enlaira envers els déus el seu diví casal"

"A les màquines", Sonets a Orfeu

"Potser tots els dracs de la nostra vida siguin
princeses que només esperen veure'ns un dia ben
plantats i ardits."

Cartes al jove poeta

Machado, Rilke y Nietzsche

Los poetas y el arte de vivir

"¡El arte a muerto: liberemos la vida cotidiana!" escribió un exaltado en las paredes de la Sorbona en mayo del 68. Sin embargo, la intención profunda de este grito habría podido ser suscrita por los tres poetas que estudiaremos a lo largo del curso. Situados en los abismos de nuestro tiempo pretendieron iniciar a la sabiduría más que a la ciencia, al crecimiento madurativo más que al progreso técnico, a la dicha incondicional más que a la expansión económica. En ellos la vida cotidiana –un reto a la creatividad- deja de ser repetición absurda para transformarse en viaje, descubrimiento, aventura y poema merced a la inspiración que ya actúa, inconsciente, en nosotros. Aprender a reconocerla y reinventar así nuestra vida es quizás el sentido de su obra, gestada en el dolor, alumbrada en la belleza y comunicada en la alegría. Posiblemente el arte no tenga que morir si en lugar de ser mero espectáculo, mercancía y ornato se convierte en testimonio, luz, sabor, presencia y estímulo.

Llibre - forum

Marcel Légaut

"La presencia a sí mismo a medida que el hombre tiende con esfuerzo hacia ella, concentrándose en una más intensa interioridad, manteniéndose en una autenticidad cada vez más exacta, se muestra como algo siempre más capital, se convierte en su acción por excelencia. Crece con el hombre. Le ayuda a convertirse en adulto. Le ayuda a alcanzar, de forma compatible con su condición presente y con una precariedad tal que no permite ninguna posesión, el ser que allí se encuentra secretamente a la expectativa y que espera"
"En realidad, la vida de Jesús en el nivel de lo humano es mucho más extraordinaria de lo que se atrevió a afirmar el cristianismo, incapaz como era de concebir al Maestro al margen de las dimensiones que en sus orígenes él asignaba a los hombres y atribuía a Dios."

Marcel Légaut

Victor Hugo, Oscar Wilde, Fiodor Dostojevski

L'art i l'art de reviuere

El nostre temps, que explora els espais siderals, ha començat a redescobrir també el subsòl riquíssim de l'ésser humà, l'inconscient, on hi habita una energia, un goig i una saviesa que són el tresor amagat d'aquells que l'exploren –font de crisis, malestar, avorriment, enigmes, pors i ensurts per aquells que l'ignoren: no tenir en compte la seva existència provoca conflictes, absurds i trontolls tant a nivell individual com social, familiar i religiós. Adonar-se'n, canvi, pot transformar radicalment la vida.

Tanmateix, per a fer-ho calen mestres i orientadors que ja hagin iniciat (potser mai no s'acaba) aquest viatge. Per això estudiarem textos ben triats de tres grans autors i precursors d'aquest viatge (i farem el recorregut de llur itinerari amb diapositives, en el cas dels dos primers): Victor Hugo, autor de *Notre Dame de París*, Oscar Wilde i el seu *De profundis*, i Dostojevski, creador de *Crim i Càstig* i dels *Germans Karamázov*, un a França, l'altre a Anglaterra i el tercer rus. Tots tres poden inspirar i encomanar aquesta recerca que fa que l'existència de cada dia pugui ser font de descobriments i d'aventura.